

POP-MUZIKA I NASTAVA ENGLESKOG JEZIKA

Ponukana napisom Snježane Franetović pod naslovom »Pokušaj obrade pop-pjesme u nastavi engleskog jezika u gimnaziji«*, željela bih prikazati pokušaje korištenja originalnih pop-pjesama u nastavi engleskog jezika, i to ne samo kao jednog od motivacijskih faktora, već pjesme kao osnovnog teksta za svestranu eksploataciju. Osvrnut ću se na nekoliko članaka objavljenih u stranim časopisima koji se bave tim problemom te iznose pokušaje, kao i rezultate takvog rada.

Česta pojava da na ulicama i na izletima susrećemo omladinu s otvorenim tranzistorskim radio-aparatima, magnetofonima i gramofonima, s kojih se redovito ore pop-pjesme na engleskom jeziku britanskog ili američkog porijekla, navela je pedagoge-stručnjake na razmišljanje kako da iskoriste upravo taj interes omladine u nastavi engleskog jezika.

Iz članaka Manfreda Erdmengera¹ i Klause Wellera² razabire se da je u SR Njemačkoj među školskom omladinom izvršeno ispitivanje putem anketnih listova, koje je pokazalo da velik postotak učenika (oko 60% od ispitanih) želi da se engleski »šlager« primijeni u nastavi engleskog jezika, a oko 50% njih izjavilo je da svoje znanje engleskog jezika praktično primjenjuju pri slušanju pop-pjesama na tom jeziku. Odgovori su općenito pokazali i to da je zanimanje omladine za masovne medije veliko.

Upravo takvi odgovori, koje su dali učenici kod kojih nikada prije engleski »šlager« nije primijenjen u nastavi jezika, dokazuju da su pop-pjesme, kao i elektronski mediji potencijalni motivacijski elementi pa ih treba razmotriti i s didaktičkog stanovišta.

M. Erdmenger se stoga detaljnije pozabavio pitanjem obrade pop-pjesama u nastavne svrhe i pokušao analizirati mogućnost i korisnost eksploatacije takvih tekstova i s jezičnog i sa sadržajnog aspekta. S time u vezi on postavlja četiri pitanja:

1. Što se može naučiti obradom pop-pjesama?
2. Koji kriterij treba imati pri izboru pjesama?
3. Mogu li se odgovori na prvo i na drugo pitanje dovesti u sklad s osnovnim ciljevima nastave engleskog jezika (na određenom stupnju)?
4. Kojim se metodskim postupcima ti ciljevi mogu postići?

Na ta pitanja među ostalim odgovara da će učenik:

- naučiti točan tekst pop-pjesama kojima samo pjevuši melodiju ili pak tekst netočno reproducira;
- razumijevanjem teksta biti motiviran na daljnje razmišljanje i na zauzimanje kritičkog stava prema njemu;
- usvojiti izgovor, intonaciju i ritam na dobivenom modelu;
- proširiti vokabular u sintaktičkoj i kontekstualnoj cjelini;
- upoznati kolokvijalne izraze i dr.

* Str. 215.

Prema njegovu mišljenju, kriterij pri izboru tekstova, odnosno pjesama za eksploataciju treba da je npr. njihova aktualnost i popularnost, obujam vokabulara (s obzirom na predznanje učenika), kvaliteta vokabulara, tj. njegova primjenljivost i uporabivost u svakodnevnom govoru, jezične strukture koje pjesma sadržava i sl. Zanimljivo je da Erdmenger ne smatra da bi trebalo izbjegavati pjesme i manje vrijednog sadržaja, jer se upravo pri obradi takvih tekstova pruža mogućnost izgrađivanja kritičkog stava.

Iz svega ovoga proizlazi da je moguće uskladiti ciljeve nastave engleskog jezika uopće s mogućnostima što ih pruža obrada pop-pjesme.

Klaus Weller, koji se u svom članku nadovezuje na Erdmengera, citira nastavni program, napose njegov odlomak, koji govori da je nastavnik pri izboru, ispitivanju i usavršavanju didaktičkih sredstava koja će upotrijebiti u nastavi slobodan, da može unaprijediti nastavu upotrebom tehničkih pomagala (slika, gramofonske ploče, magnetofonske vrpce, zvučnog filma, radija), ako su materijali kojima raspolaže besprijekorno reproducirani, brižljivo pripremljeni i pravilno iskorišteni.

Erdmenger ističe da u razvijanju sposobnosti razumijevanja stranog jezika masovni mediji imaju značajnu ulogu, da putem njih učenici upoznavaju nove jezične elemente (suvremeni vokabular svakodnevnog govora) u kontekstu, da pjevajući pjesmu reproduciraju jezik. Transfer se može izvršiti vježbama koje se nadovezuju na obradu teksta, a usko su povezane s jezičnim strukturama koje postoje u tekstu pjesme.

Prilikom snimanja i obrade teksta učenicima se pruža mogućnost i za vježbu u čitanju s razumijevanjem, a može se njegovati i vještina u pisanju, ako nakon svestrane analize sadržaja učenici pišu esej o određenoj temi.

Na lingvističkom području, kao što je već spomenuto, otvaraju se mogućnosti proširivanja vokabulara, usvajanja suvremenih semantičkih izraza i novih struktura, što pruža bolji uvid u strukturu jezika uopće i u njegove izražajne mogućnosti.

Erdmenger daje, nadalje, prikaz mogućih etapa pri obradi teksta takvih pop-pjesama, od uvođenja vokabulara i prezentiranja pjesme do zadavanja domaće zadaće.

Na vrijednost obrade pop-pjesama kao osnovnog materijala za svestranu eksploataciju u nastavi engleskog jezika, osobito s obzirom na njihov sadržaj, ukazuje u jednom članku i Kurt Reckmann.³ Osvrćući se na projekt koji se u SR Njemačkoj provodio 10 tjedana u jednom razredu gimnazije, on spominje da se upravo u tom razredu nalazio priličan broj učenika problematična ponašanja (uživaoci hašiša, alkohola, obijači i sl.). U okviru tog projekta učenici su sami birali pjesme iz vlastitih kolekcija ploča, prema svome ukusu, i predlagali ih za obradu. Tamo gdje na otmotnicama nisu postojali odštampani tekstovi pjesama, sami su ih snimali s ploča. Tako pripremljeni tekstovi zatim bi se umnožili i zajednički bi se provodili eventualni ispravci, napose s obzirom na ortografiju.

Pri takvom pripremanju, odnosno transkribiranju tekstova učenici su se morali maksimalno angažirati i osloniti na vlastiti sluh, na sposobnost razumijevanja onoga što čuju, a povremeno su posegli i za rječnikom.

U zajedničkoj diskusiji, koju je vodio nastavnik, provodila se zatim svestrana analiza teksta, odnosno sadržaja. Pokazalo se da su u grupnom radu bili najaktivniji upravo učenici koji su dotad pokazivali najmanje zanimanja za školu i za njezina nastojanja.

Budući da se radilo o omladini u pubertetu, njihov izbor pjesama odgovarao je psihičkim raspoloženjima svojstvenim njihovoj dobi. Birali su pjesme kojima se izražava nesigurnost, usamljenost, čežnja za prijateljstvom, težnja za priznavanjem ličnosti, neslaganje s okolinom i starijom generacijom i sl., a prvenstveno su ih nalazili u repertoaru sastava »The Beatles« (Sergeant Pepper, A Little Help from my Friend, She's Leaving Home) i u nekim filmovima.

Prema Reckmannu, taj tzv. pop-song projekt donio je višestruke koristi: učenici su se aktivirali na govornom planu, pokazali su neusiljenu spremnost da razgovaraju o najdubljim problemima koji ih tište, a stvorena je mogućnost i za zbližavanje i prisniju suradnju između nastavnika i učenika.

Klaus Weller bavi se u svom članku uglavnom praktičnim pitanjima, tj. načinom eksploatiranja pop-pjesme u razredu, što prikazuje na primjeru obrade Donovanove pjesme »Car, Car«.

Budući da su učenici te dobi osobito zainteresirani i za ličnost pjevača, najčešće autora i riječi i muzike, za njegov uspon, njegov privatni život i njegov hobby, Weller je u razred donio omotnicu sa slikom Donovana i poveo razgovor o njemu. Učenici su u tom razgovoru vrlo živo sudjelovali, napose pak oni koji slove kao »stručnjaci« za to područje.

Weller smatra — a to pokazuju i pitanja koja je učenicima postavljao — da se na taj način vježba gramatika u situaciji. U kojoj mjeri će nastavnik u tome uspjeti, ovisi o njegovoj sposobnosti i o svestranoj pripremi.

Na primjeru pjesme »El Condor Pasa« (Simon & Garfunkel) Weller ukazuje na jedan od kriterija, koji i Erdmenger smatra važnim, a koji također treba uzeti u obzir pri izboru pop-pjesme, a to je pitanje jezične strukture koja se u njoj pojavljuje. Pritom se poziva na članak A. M. Shawa⁴, koji se odnosi na sastavljanje pjesama izričito namijenjenih učenju engleskog jezika, a kojima treba uvježbavati određenu jezičnu strukturu u situaciji, i to nesvjesno, na zanimljiv način.

Međutim, upravo neke pop-pjesme odgovaraju svim zahtjevima koje postavlja Shaw u svom članku, tj. one su jednostavne i lako se uče, a u njima se često ponavlja ista jezična struktura, poput nekog »pattern drill«.

U pjesmi »El Condor Pasa« to je kondicional u sklopu kondicionalne rečenice. Tako ta pjesma odgovara svim načelima i Erdmengera i Shawa. Evo dviju strofa te pjesme, koju Weller u cjelini navodi u svom članku:

I'd rather be a sparrow than a snail,
Yes, I would,
If I could,
I surely would.

I'd rather be a hammer than a nail,
Yes, I would,
If I could,
I surely would. Itd.

Sasvim je sigurno da je izbor originalne pop-pjesme za eventualnu obradu u nastavi engleskog jezika, u prvom redu u školama 2. stupnja, vrlo delikatna i težak zadatak. Ako se nastavnik odluči za takav eksperiment, mora voditi brigu o mnogim problemima pred kojima će se naći, u prvom redu s obzirom na interpretaciju sadržaja, koji nije uvijek sasvim jasan i jed-

nostavan. I sam jezik često je pun novih tvorevina, kolokvijalnih izraza, pa i samovoljnih skraćivanja. U br. 3/1974. časopisa »Modern English« Doug Case⁵ govori o specijalnom vokabularu pop-pjesama koji nastavnik također mora znati interpretirati ako želi neku pjesmu svestrano obraditi.

Pitanje eksploatiranja pop-pjesama u nastavi stranog jezika, prvenstveno engleskog, može biti predmet diskusije, ali nam se ono nameće, budući da ih učenici najradije slušaju u svoje slobodno vrijeme, a često puta i pjevaju iskrivljenim tekstom. Možda bi upravo zbog toga pravilan pristup njihovim sadržajima mogao spriječiti eventualni negativan utjecaj i pridonijeti izgrađivanju kritičkog stava. No smatramo da u svakom slučaju pravilno odabrana i svestrano obrađena pop-pjesma može povremeno poslužiti kao jak motivacijski faktor u nastavi engleskog jezika.

LITERATURA

1. Manfred Erdmenger, »Pop Songs als Stoff für den Englischunterricht der Sekundarstufe I«, u: *Praxis des neusprachlichen Unterrichts* 2/1973, str. 208, (Verlag Lambert Lensing GmbH, Dortmund).
2. Klaus Weller, »Pop-Songs auf der Unterstufe«, u: *Der fremdsprachliche Unterricht* br. 4/1973, str. 26. (Ernst Klett Verlag, Stuttgart)
3. Kurt Reckmann, »Pop-Songs als Beitrag zum Englischunterricht und zum Selbstverständnis von Schülern einer 10. Klasse«, u: *Praxis des neusprachlichen Unterrichts* 1/1973, str. 90.
4. A. M. Shaw, »How to make Songs for Language Drill«, u: *English Language Teaching* 2/1970, str. 125. (Oxford University Press)
5. Doug Case, »D'you wanna learn the language of pop songs?« u: *Modern English*, br. 3/1974, str. 10. (International House, London)

